

KONKURENTSIAMET
Estonian Competition Authority

Elektriturg

Konkurentsiamet
Märt Ots

TA Energeetikanõukogu
15.11.2011

Elektri hind

Komponent keskmine tarbija	€senti/kWh
elekter suletud turu tarbija* (tootmine + müük)	3,1
võrguteenus	2,9
aktsiis	0,4
subsiidiumid	0,6
kokku	7,0

* Märkus: avatud elektrituru tarbija ehk vabatarbija ostab elektrit turuhinnaga mis on täna kallim.

Elektriturg Euroopas

- EL direktiiviga on määratud, et elektri tootmise hind peab kujunema vabaturu tingimustes.
- Kohustus rakendada hinnaregulatsiooni loomulikele monopolidele ehk elektrivõrkudele.
- Samas mitmeid erisusi:
  - taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri subsideerimine
  - lubatud universaalteenus kodutarbijatele- ja väikeettevõtetele

Eesti asukoht Euroopas

- Alates 2014 on Eesti integreeritud Põhjamaade turuga: Estlink 1 ja 2 koguvõimsus 1 000 MW.
- Eesti tipptarbimine 1 500 MW. 1 000 MW katab enamuse koormusest.
- Eestil tugevad ühendused Balti riikide ja Venemaaga.
- 2016 Leedu-Rootsi ühendus.
- Eesti koos Balti riikidega muutub Põhjamaade elektrituru osaks.
- Põhjamaade elektriturg on üks paremini toimivaid maailmas.

Riiklik regulatsioon

- Elekter: tootmine + müük. Täna suletud turu tarbijate hind kooskõlastatud KA-ga. Alates 01.01.2013 vabaturu hind ning riigil puuduvad võimalused hinna mõjutamiseks-reguleerimiseks.
  - 2014 on Eesti integreeritud Põhjamaade turuga: Estlink 1 ja 2 koguvõimsus 1 000 MW. Eesti ja Soome börsihinnad ühtlustuvad.
  - Algab CO₂ kauplemise uus periood: 1 MWh elektri tootmisel põlevkivist tekib 1 tonn CO₂-te ehk CO₂ hind 20 €/tonn lisab elektri hinnale 2 €senti/kWh.
  - Odavat elektrit ei ole kusagilt võtta.
  - Täna reguleeritud hind 3,1 €senti/kWh, börsi hind Soomes 5,1-5,7 €senti/kWh.

Riiklik regulatsioon (elektri tootmine ja müük)

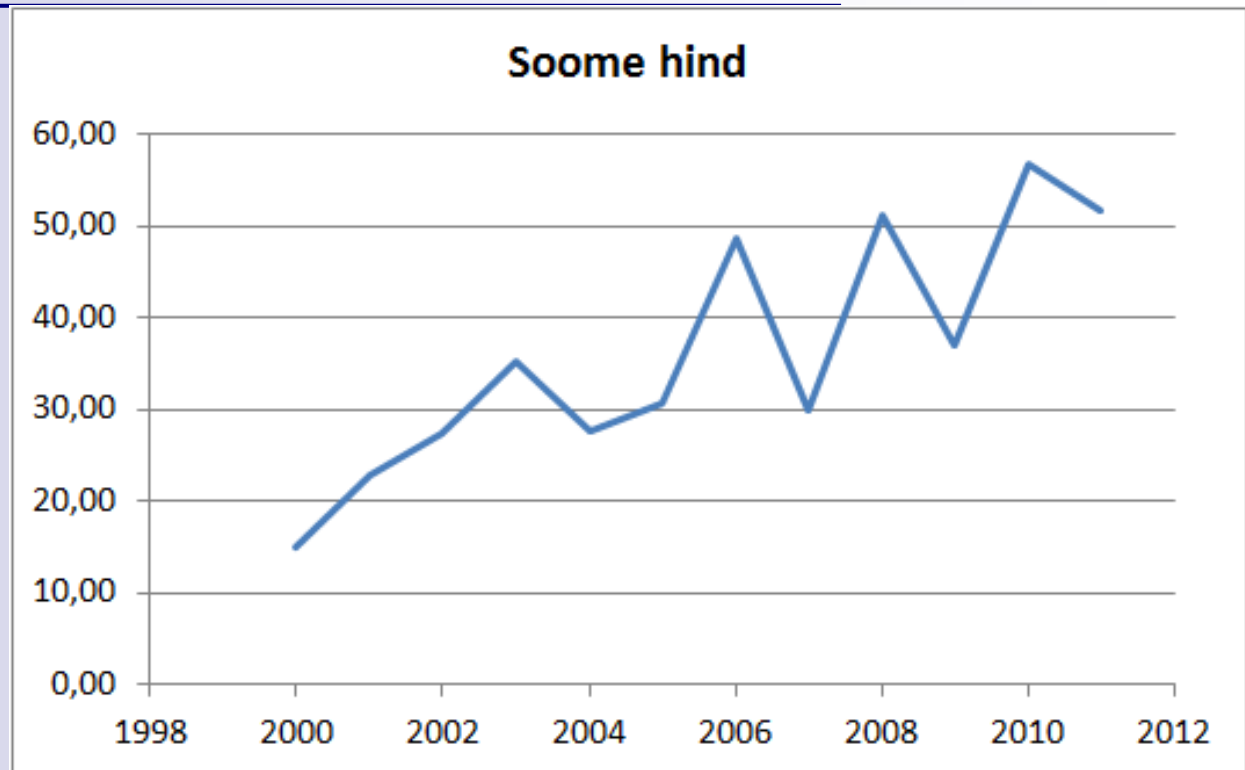

- Võimalik reguleerida universaalteenuse raames müüdavas elektri hinnas müügimarginaali, samas on selle mõju olematu.
  - Universaalteenus – võrguettevõtte kohustus müüa oma võrguga liitunud tarbijale elektrit.

Elektri börsihind €/MWh

	Soome	Eesti
2000	14,88	
2001	22,83	
2002	27,28	
2003	35,30	
2004	27,68	
2005	30,53	
2006	48,57	
2007	30,01	
2008	51,02	
2009	36,98	
2010	56,64	46,31
2011	51,72	44,67

Riiklik regulatsioon

- Võrguteenus jääb riikliku regulatsiooni alla: sätestatud EL direktiiviga.
  - Jaotusvõrgu hind sisaldab põhivõrgu hinda (olulised investeeringud: Estlink 1 ja 2, Tartu-Viljandi kõrgepingeliin, reservelektrijaam, jne).
  - Investeeringud jaotusvõrku 215 milj. € ning põhivõrku 287 milj. € 3-aasta jooksul.
  - Kohustus vähendada jaotusvõrgu elektrikadu 5,5%-le aastaks 2017.
  - Elektrivarustuse kvaliteedi tõus.
  - Kohustus minna üle kauglugemisele aastaks 2016.

Jaotusvõrk

- Jaotusvõrgu kulud on eristatud Eesti Energia ülejäänud tegevustest. Põhivõrk on Eesti Energia kontsernist eraldatud.
- Hind peab olema kulupõhine ning sisaldama mõistlikku kasumit (7,8%) investeeritud kapitalilt. (EL direktiiv ja elektrituruseadus).
- Eesti Energia muu tegevus: riskiprojektid, uued põlevkivi plokid, põlevkiviõli tootmine ei mõjuta jaotusvõrgu hinda.
- Jaotusteenuse hinna tõus 2005-2012.
  - 2005 43 s/kWh
  - 2009 45 s/kWh
  - 2012 52 s/kWh
  - Keskmiselt 3% aastas
- Hinna kujunemine tulevikus stabiilne.

Poliitika mõju elektri hinnale

- Mõju tootmise hinnale puudub. Investeeringud tootmisse Eestis ei oma mõju hinnale. Hinna mõjutamiseks tuleks rajada näiteks 1500 MW tuumajaam.
- Võrguteenus. Hind peab direktiivi kohaselt olema kulupõhine, poliitiline mõju puudub.
- Poliitika mõju läbi elektri aktsiisi ja subsiidiumite. Täna on toetuste (taastuvenergia tasu) osakaal 8,1% elektri hinnas 0,6 €senti/kWh).
- Universaalteenus elektri tarbijatele. Tänapäevases elektrituruseaduse eelnõus kohustus võrguettevõttele müüa oma tarbijatele elektrit vastavalt eelmise kalendrikuu turu (börsi) hinnale + mõistlik marginaal. Valiku koht kas marginaal tuleb kooskõlastada KA-ga või mitte. Samas selle mõju väike.

Kas elektri vabaturg toimib?

- **Parim regulaator on vaba konkurents.**
- Administratiivne hinna kooskõlastamine ei ole nõnda efektiivne kui hinna kujundamine vaba konkurentsi tingimustes.
- Regulatsioon on vajalik majandusharudes, kus vaba konkurents pole võimalik.
- EL on võtnud kindla suuna, et vaba konkurents annab elektri tootmises parima tulemuse. Samas USA on teisel arvamusel.

Miks ei ehitata uusi tootmisvõimsusi?

Installeeritud netovõimsused 2011. aastal (ei sisalda omatarvet).

Allikas Konkurentsiamet

	Võimsus MW	Kütus
Narva Elektriijaamad	2 013	põlevkivi
Iru Elektriijaam	161	maagaas
Ahtme koostootmisjaam	24	põlevkivi
VKG Põhja ja Lõuna elektriijaamad	68	põlevkivi
Tartu koostootmisjaam	22	biomass, turvas
Tallinna elektriijaam	22	biomass, turvas
Pärnu koostootmisjaam	22	Biomass, turvas, maagaas
Väikesed koostootmisjaamad	47	põlevkivi, turvas, maagaas
Hüdroelektriijaamad	4	vesi
Elektrituulikud	158	tuul
Kokku ilma elektrituulikuteta	2383	
(Kokku koos elektrituulikutega)	2541	

Miks ei ehitata uusi tootmisvõimsusi?

Installeeritud netovõimsuste prognoos 2020. aastal (ei sisalda omatarvet)
Konkurentsiameti andmetel

	Võimsus MW, 2020	Kütus
Narva Elektriijaamad	1801	põlevkivi
Iru Elektriijaam	111	maagaas, jäätmed
VKG Põhja ja Lõuna elektriijaamad	68	põlevkivi
Tartu koostootmisjaam	22	biomass, turvas
Tallinna elektriijaam	22	biomass, turvas
Pärnu koostootmisjaam	22	biomass, turvas, maagaas
Väikesed koostootmisjaamad	47	põlevkivi, turvas, maagaas
Uued elektriijaamad (valdav osa KTJ)	50	biomass, turvas, jäätmed, maagaas
Hüdroelektriijaamad	4	vesi
Elektrituulikud	750	tuul
Avariireservjaamad	250	gaas
Kokku	3147	
Kokku ilma tuulikuteta, avariireservjaamadeta	2147	

Subsiidiumid.

- Majanduslikult on otstarbekam juhtida maksude ja mitte subsiidiumite kaudu
  - Maksud laekuvad riigieelarvesse, kasu kõigile.
  - Kõikidel võrdsed võimalused, vaba konkurents elimineerib nii ebaefektiivsuse kui ka liiga kõrge kasumlikkuse.
  - Et suunata tootmine CO₂ vabaks on vajalik selle emissioon maksustada.
  - Hea näide Euroopa autotööstus kõrge kütuse aktsiis on suunanud efektiivsete autode tootmisele.

Täna tähelepanu eest!